

Okupili smo se ovdje u nastojanju da na najefikasniji način prenesemo naša raznolika stručna iskustva i resurse koje smo stavili na raspolaganje Crnoj Gori u jednoj veoma izazovnoj oblasti kakva je očuvanje biodiverziteta.

Ovaj sastanak se održava u pravo vrijeme, jer se 22. maja obilježava Svjetski dan biodiverziteta, a ova godina je Međunarodna godina šuma, koju je proglasila Generalna skupština Ujedinjenih nacija kako bi edukovala globalnu zajednicu o vrijednosti šuma i ekstremnim društvenim, ekonomskim i ekološkim gubicima prouzrokovanim njihovim nestajanjem.

Svi mi smo upoznati sa važnošću biodiverziteta i zdravih ekosistema i još uvijek živimo u svijetu u kojem se ne pridaje odgovarajuća vrijednost sve stvari koje imaju izuzetno veliku upotrebnu vrijednost nisu valorizovane na pravi način (čista voda, čist vazduh, zdrava hrana...). Različiti ekosistemi pružaju ljudskom društvu različite koristi (hranu, čistu vodu, zdravo zemljište i skladištenje ugljenika – da navedem samo neke od njih). Iskustvo nas uči da je priroda svakodnevno izvor velikog broja vrijednosti za nas, ali imamo problema da odredimo „vrijednost prirode“ i usluge koje nam ona pruža. usluge koje nam pruža priroda su često javna dobra koja se ne povezuju sa tržištima i nedostaju im standardizovani načini za mjerenje vrijednosti usluga. S obzirom na nepostojanje tržišta, nama nedostaju mjerne jedinice koje bi reflektovale relativnu vrijednost usluga ekosistema. Time što ne valorizujemo usluge ekosistema na pravi način i što ne prepoznajemo doprinos ovih sistema našem dobrostanju, mi stvaramo fundamentalni uzrok primjetne degradacije ekosistema i gubitka biodiverziteta.

Nažalost, ovo su globalni problemi, te degradacija ekosistema i gubitak biodiverziteta prijete i Crnoj Gori.

Strategija biodiverziteta iz 2010. godine identifikuje koristi od usluga ekosistema, u isto vrijeme ističući prijetnje i izazove. Neki od njih su:

- poteškoće u osiguravanju finansijske održivosti sistema zaštićenih područja (na primjer: Javno preduzeće Nacionalni parkovi je 2009. godine zabilježilo porast prihoda od 9% u poredenju sa 2008. godinom, sa 1,036,946 na 1,131,176 eura, međutim, doprinos iz državnog budžeta je bio oko 42%). Ako se poslovanje nastavi u skladu sa aktuelnim trendom, a oblasti koje su pod zaštitom nastave da se proširuju, ovaj finansijski jaz će nastaviti da raste.

UNDP će se, u saradnji sa partnerskom organizacijom, pozabaviti sa nekim od ovih pitanja kroz više aktivnosti koje se usredsređuju na ekonomsku valorizaciju Sistema zaštićenih područja, kako bi podržali nastojanja za trajne javne investicije za osnivanje i upravljanje zaštićenim područjima. Cilj je da se, koliko je to moguće, u finansijskom smislu kvantifikuju ključne ekonomske vrijednosti koje se povezuju sa Nacionalnim parkovima Durmitor, Biogradska Gora i Skadarsko jezero, Prirodni rezervat Tivatska Solila i predloženi Regionalni park Komovi. Cilj je da se pruže informacije koje bi bile iskorištene kao snažna ekonomska i razvojna podrška donosiocima odluka u javnom sektoru za investiranje u biodiverzitet i očuvanje i održivo korištenje ekosistema putem državnog sistema zaštićenih područja. U kombinaciji sa aktivnostima koje su pripremljene kako bi ispitale izvodivost dobijanja izvora prihoda od usluge koju pruža ekosistem – čiste vode – koju će park ponuditi veoma specifičnoj grupi korisnika, ove aktivnosti će pružiti jasniji pogled na vrijednosti i koristi koje ćemo ostvariti ukoliko naši ekosistemi ostati netaknuti.

Ostali izazovi su:

- Postojeće zakonodavstvo i institucionalni okvir ne pružaju zadovoljavajući nivo efikasnosti prilikom ispunjavanja obaveza u oblasti biodiverziteta. Iako je postojeći zakonodavni okvir za zaštitu životne sredine u Crnoj Gori u mnogim oblastima usklađen ili se nalazi u procesu revizije i usklađivanja sa zahtjevima EU, ovi propisi se po inerciji još uvijek slabo prate i primjenjuju u praksi.
- Postoje brojne obaveze koje proizilaze iz međunarodnih sporazuma (konvencija i protokola) koje čekaju na odgovarajuća rješenja.

Aleksandar Avanesov, stalni koordinator Sistema UN i stalni predstavnik UNDP u Crnoj Gori
Okrugli sto: Ekonomska valorizacija zaštićenih područja, 20. maj 2011. godine u 10 časova,
Ministarstvo održivog razvoja i turizma

- Potreba za pružanjem stručnog usavršavanja za postojeće kadrove i zapošljavanjem novih kadrova je identifikovana u više oblasti zaštite biodiverziteta.
- Postavljanje novih zaštićenih prirodnih područja pod sistem zaštite i upravljanja još uvijek predstavlja izazov.

Kako bi potpomogli proces profesionalnog usavršavanja postojećih kadrova i zapošljavanje novih kadrova sa specifičnim znanjima u oblasti upravljanja zaštićenim područjima, mi radimo na obezbjeđivanju preuslova za stručno osposobljavanje nadzornika u parkovima, sa ciljem da se te usluge usklade sa međunarodnim standardima.

Radi se na razvoju obrazovnih programa na univerzitetskom nivou koji su usmjereni na oblast upravljanja zaštićenim područjima, a upis prve generacije studenata se očekuje u septembru tekuće godine. To znači da ćemo u predstojećem periodu dobiti profesionalce koji su obrazovanje stekli u skladu sa visokim standardima i koji će biti spremni da doprinesu unapređivanju upravljanja zaštićenim područjima u Crnoj Gori.

Ovi profesionalci će unaprijediti upravljanje postojećim zaštićenim područjima, kao i onim novouspostavljenim, jer UNDP, u saradnji sa resornim ministarstvima, opštinama i partnerima, pruža podršku uspostavljanju 2 regionalna parka – Piva i Komovi, i podržaće procese za dvije oblasti u Kotoru i Tivtu (Platamuni i Tivatska Solila), zahvaljujući čemu će više od 10% državne teritorije biti u sklopu zaštićenih područja.

Pomenute aktivnosti, kao i aktivnosti naših kolega i partnera koje će danas biti predstavljene će, nadam se, kao rezultat imati koordinisane aktivnosti koje će predstavljati prvi zajednički korak ka ukidanju ekonomske nevidljivosti usluga koje pružaju naši ekosistemi, a koristi koje dobijamo od tih usluga će nas navesti da ih čuvamo, štitimo i sa njima adekvatno upravljamo.